

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет інформаційних технологій,
обліку та фінансів
Кафедра фінансів і кредиту

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

ГОВОРУН Михайло Володимирович

УДК 336.77

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА РОЗВИТОК СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Подається на здобуття освітнього ступеня бакалавра

кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання
ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____Михайло ГОВОРУН

Керівник роботи
Шубенко Інна Андріївна
к.е.н., доцент

Робота виконана на кафедрі фінансів і кредиту Поліського національного університету

Рецензент:

доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту Поліського національного університету, к.е.н., доц. Гайдучок Тетяна Станіславівна

Висновок комісії за результатами попереднього захисту:

допустити до захисту

Голова комісії _____ Олександр ВІЛЕНЧУК

Висновок кафедри фінансів і кредиту за результатами попереднього захисту:
допустити до захисту.

Протокол засідання кафедри фінансів і кредиту № ____ від «____» червня 2025 р.

В. о. завідувача кафедри фінансів і кредиту _____ Лариса НЕДІЛЬСЬКА

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти Михайло Володимирович ГОВОРУН захистив кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____,

за університетською шкалою _____

Секретар ЕК _____ Тетяна ТОВСТУХА

«____» червня 2025 р.

АНОТАЦІЯ

Говорун М. В. Організація та розвиток споживчого кредитування в Україні. – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття ступеню бакалавра за спеціальністю 072 – Фінанси, банківська справа і страхування-. Поліський національний університет, Житомир, 2025.

У кваліфікаційній роботі досліджено теоретичні засади, сучасний стан та напрями вдосконалення споживчого кредитування в Україні. Проведено аналіз розвитку споживчого кредитування у банківській системі, зокрема в АТ «Ощадбанк». Розглянуто структуру та якість кредитних портфелів провідних банків, окреслено основні проблеми і ризики, притаманні цьому виду кредитування.

На основі аналізу розроблено рекомендації щодо підвищення ефективності організації споживчого кредитування в Україні, включаючи вдосконалення кредитної політики, розширення продуктового ряду та цифровізацію процесу.

Ключові слова: споживчий кредит, кредитування фізичних осіб, банківська система, АТ «Ощадбанк», кредитна політика, ризики.

ANNOTATION

Hovorun M.V. Organization and Development of Consumer Lending in Ukraine. – Qualification Thesis as a Manuscript.

Qualification work for obtaining a bachelor's degree in specialty 072 -Finance, Banking and Insurance-. Polissia National University, Zhytomyr, 2025. The qualification work examines the theoretical foundations, current state, and directions for improving consumer lending in Ukraine. It includes an analysis of the development of consumer lending within the banking system, focusing on JSC "Oschadbank". The structure and quality of loan portfolios are reviewed, highlighting key issues and risks inherent to this type of lending. Based on the analysis, recommendations are proposed to enhance the efficiency of consumer lending organization in Ukraine, including improvements in credit policy, product range expansion, and digitization of processes.

Keywords: consumer credit, lending to individuals, banking system, JSC «Oschadbank», credit policy, risks.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ.....	7
Висновки до розділу 1.....	10
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ОРГАНІЗАЦІЇ СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА АТ «ОЩАДБАНК».....	12
Висновки до розділу 2.....	21
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА АТ «ОЩАДБАНК».....	22
Висновки до розділу 3.....	28
ВИСНОВКИ.....	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	31
ДОДАТКИ.....	36

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. На сьогоднішній день споживчий кредит набуває зростаюче значення в сучасній економіці України. Споживче кредитування сприяє зростанню купівельної спроможності, стимулює виробництво та споживання товарів і послуг, що особливо важливо в умовах економічної нестабільності, зростання інфляції та різких змін у доходах населення, що зумовлені війною в Україні.

Багато науковців і практиків на сьогоднішній день вивчають розвиток споживчого кредиту, зокрема Гаврилко Т. О., Доценко І. О., Дубина М., Кравченко А., Кучер Н. О., Юрчишена Л. В., Прилуцький А. М., вони вивчають історію розвитку споживчого кредиту, а також оцінюють процес споживчого кредитування в банках України. У період повоєнного відновлення України споживчий кредит набуває особливої актуальності.

Метою кваліфікаційної роботи є: встановлення особливостей організації і визначення напрямів вдосконалення споживчого кредитування в АТ «ОЩАДБАНК» та загалом в Україні у сучасних мінливих умовах господарювання. Для досягнення мети кваліфікаційної роботи необхідно виконати наступні завдання:

- визначити теоретичні засади організації споживчого кредитування в Україні та аналіз організації споживчого кредитування в АТ «ОЩАДБАНК» та загалом в Україні;
- визначити напрями вдосконалення організації споживчого кредитування в АТ «ОЩАДБАНК» та здійснити прогноз розвитку організації споживчого кредитування в Україні та в АТ «ОЩАДБАНК».

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є організація та розвиток споживчого кредитування в Україні. Предметом дослідження є теоретичні та практичні засади щодо організації та розвитку споживчого кредитування в Україні.

Методи дослідження. Під час виконання кваліфікаційної роботи були застосовані такі методи дослідження: абстрактно-логічний метод – для розкриття

сутності та структури споживчого кредитування; статистико-економічний метод, зокрема метод порівняльного аналізу, – для дослідження особливостей функціонування споживчого кредиту в Україні та в АТ "ОЩАДБАНК", а також для аналізу сучасного стану й основних тенденцій розвитку цього виду кредитування; метод прогнозування – з метою визначення можливих напрямів подальшого розвитку споживчого кредитування як у країні загалом, так і в АТ «ОЩАДБАНК» зокрема.

Перелік публікацій автора за темою дослідження. Ключові ідеї кваліфікаційної роботи знайшли відображення в авторських доповідях на тему:

1. Історія розвитку споживчого кредитування: матеріали студентської науково-практичної конференції «Студентські наукові читання: 2024» (28 листопада 2024 р., Поліський національний університет).

2. Оцінка розвитку споживчого кредитування АТ «ОЩАДБАНК» за основними продуктами: матеріали студентської науково-практичної конференції «Розвиток системи обліку, аналізу, аудиту та оподаткування в Україні: теорія, методологія, організація» (08 травня 2025 р., Київ: Національна академія статистики, обліку та аудиту).

Практичне значення отриманих результатів. Отримані результати можуть бути використані в діяльності банківських установ, зокрема АТ «Ощадбанк», для вдосконалення організації споживчого кредитування (довідка про впровадження результатів дослідження, видана АТ «Державний Ощадний банк України» ТВ БВ 10005/053 Філія Житомирське обласне управління АТ «Ощадбанк», вих. від 10 червня 2025 року № 25).

Структура та обсяг роботи. Структура кваліфікаційної роботи охоплює вступ, один теоретичний та два практичних розділи, кожен з яких завершується відповідними висновками. Робота містить загальні висновки, список використаних джерел. Загальний обсяг становить 25 сторінок комп'ютерного тексту, включає 4 таблиці, 5 рисунків 6 додатків. До списку використаних джерел входить 44 найменування.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ

Наразі одним із найпоширеніших видів кредитування можна вважати споживчий кредит. Цей вид кредитування є одним із найлегших видів кредиту, де ви берете гроші для придбання різних товарів і послуг. У процесі вивчення загальної історії споживчого кредитування можна дійти висновку, що цей фінансовий інструмент з'явився порівняно нещодавно. До кінця XIX століття основним джерелом споживчого кредиту для населення залишалися заводські магазини, які, як правило, пропонували товари за завищеними цінами. Також існували послуги лихварів та ломбардів, однак вони мали дещо інший характер, тому їх не варто включати до поняття класичного споживчого кредиту. У той період банківські установи надавали фінансові ресурси переважно привілейованим верствам населення – дворянам і заможним купцям, тоді як звичайні громадяни, які не володіли цінним майном, практично не мали доступу до таких позик [13].

На початку XX століття ситуація на кредитному ринку почала поступово змінюватися. Фінансові установи звернули увагу на потенціал приватних позичальників і дійшли висновку, що більшість пересічних громадян здатні повертати отримані кредити. У зв'язку з цим банки почали активно надавати позики широким верствам населення. Одночасно з цим сформувалася нова споживча культура, а стабілізація економічної ситуації сприяла зниженню рівня безробіття та забезпеченню тривалих і прогнозованих доходів для громадян. Ми розглянули історію виникнення споживчого кредиту, де до кінця XIX ст. цей кредит могли отримати лише дворяни і заможні купці. І тільки на початку XX ст. банки зрозуміли, що видавати споживчий кредит звичайним громадянам вигідно, тому що більшість звичайних людей зможуть повернути кредити, які їм дадуть.

Науковці наголошують на тому, що споживчий кредит не пов'язаний з підприємницькою діяльністю, зокрема, І. Доценко у своїх роботах називає споживчий кредит: «кредитом, що надається фінансово-кредитною установою

фізичній особі в національній валюті з урахуванням її кредитоспроможності для потреб, які не пов'язані з підприємницькою діяльністю, на умовах повернення, платності та строковості» [12, с. 793]. Інший автор підкреслює цільове призначення цього виду кредиту, зокрема, Є. В. Кульчицька стверджує, що під поняттям споживчий кредит слід розуміти: «кошти, які надаються фізичним особам на купівлю споживчих товарів і послуг» [12].

На основі визначень споживчого кредиту ми можемо запропонувати власне формулювання. Споживчий кредит – це правовідносини між банком та фізичною особою, які виникають у процесі надання кредиту для придбання різноманітних споживчих товарів і послуг. Умови кредиту визначаються відповідно до кредитного договору. Ми розробили це визначення, спираючись на наукові підходи та Закон України «Про споживчий кредит». Воно звучить так: споживчий кредит визначається як правовідносини між банком та фізичною особою, у межах яких банк надає кредит для придбання споживчих товарів і послуг, на умовах, передбачених кредитним договором. При цьому важливо враховувати, що всі «кредитні операції неминуче супроводжуються кредитним ризиком, який виступає як ризиком кредитора, так і ризиком позичальника, що потребує управління на обох рівнях» [43].

Не секрет, що споживчий кредит позитивно впливає на економіку країни у вигляді зростання внутрішнього платоспроможного попиту, що призводить до випереджального зростання виробництва, а також сприяє підвищенню якості життя населення і розвитку людського капіталу. Водночас він має й негативні наслідки. У період економічного зростання, коли населення купує товари в кредит, «фіктивний попит» певний час маскує відсутність реальної платоспроможності і створює ілюзію стійкого попиту. Це, у свою чергу, посилює проблему перевиробництва та загострює економічні кризи. Споживчий кредит найсильніше впливає на сукупні споживчі витрати, ВВП, імпорт та інфляцію [33]. Таким чином, він має як позитивні впливи на економіку країни – зростання внутрішнього попиту, так і негативні – посилення проблеми перевиробництва та економічної нестабільності. Детальніше цей вплив показано на рис. 1.1.

Рис. 1.1 Позитивний вплив споживчого кредиту

Джерело: побудовано за [33].

Далі ми детальніше розглянемо кредиторів споживчого кредиту і також його ознаки. Як було раніше сказано, кредиторами, які найбільше надають споживчих кредитів є банки, оскільки вони мають «найбільшу частку у структурі наданих споживчих кредитів» [24]. «Під час кредитування банківські установи використовують не власні, а саме залучені кошти: спочатку мобілізують кошти у клієнтів, отримуючи тимчасово вільні кошти, і передають їх у тимчасове користування позичальникам, що є ще однією особливістю споживчого кредитування» [24]. «Найчастіше об'єктом кредитування є гроші, що не передбачає обмежень, характерних для інших видів кредитів» [24]. Далі ми наведемо декілька ознак споживчого кредиту на рис. 1.2. Споживче кредитування має соціальний характер, оскільки дозволяє придбати як продовольчі, так і непродовольчі товари для задоволення особистих потреб. Цей кредит допомагає задовольнити попит на товари споживчого характеру, що стимулює розвиток цього виду кредитування в банківському секторі. Водночас формується взаємовигідний процес, банк є фінансовим посередником, відповідальним «перед кредиторами, акціонерами та позичальниками» [24].

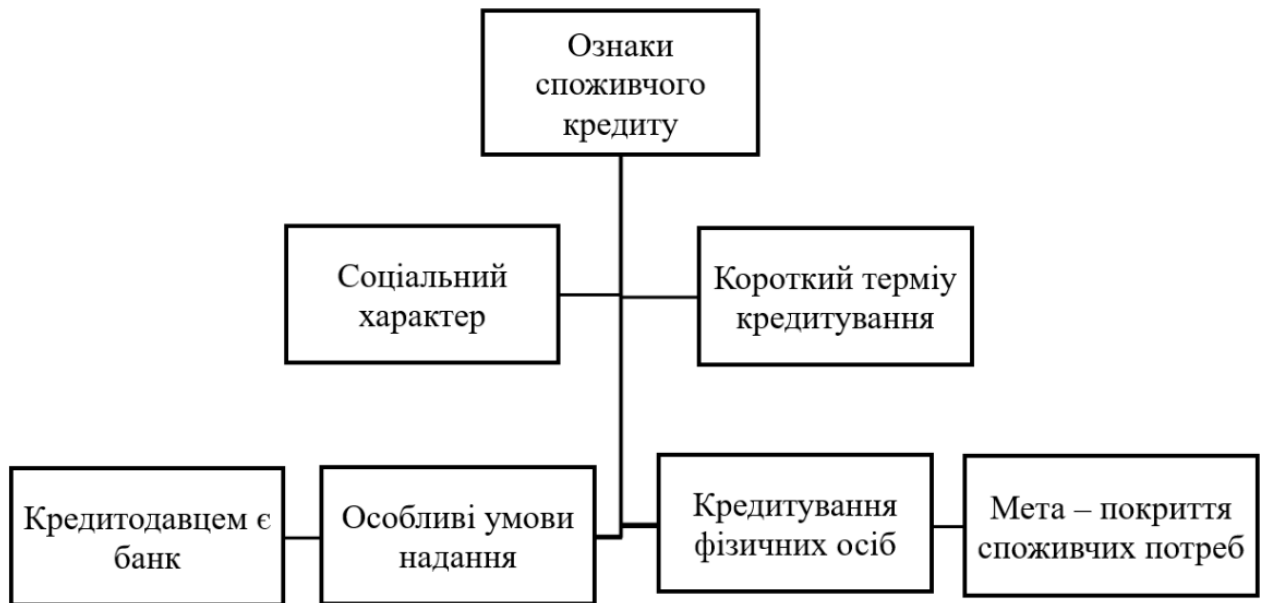

Рис. 1.2 Ознаки споживчого кредиту

Джерело: побудовано за [6].

Споживче кредитування має соціальний характер, оскільки дозволяє придбати як продовольчі, так і непродовольчі товари для задоволення особистих потреб, підвищуючи тим самим добробут населення та сприяючи зменшенню соціальної нерівності. Цей кредит допомагає задовольнити попит на товари споживчого характеру, що стимулює розвиток цього виду кредитування в банківському секторі. Водночас формується взаємовигідний процес, банк є фінансовим посередником, відповідальним «перед кредиторами, акціонерами та позичальниками».

Основними ознаками споживчого кредиту є: соціальний характер, розширює споживання товарів та послуг населення, короткий термін кредитування, переважним кредитодавцем є банк, основна мета такого кредиту – покриття споживчих потреб.

Висновки до розділу 1

1. Історія споживчого кредиту демонструє його поступову еволюцію від обмеженого доступу для привілейованих верств до масового поширення серед населення. Якщо наприкінці XIX століття основними джерелами кредиту для пересічних громадян були лихварі та заводські магазини, то вже на початку XX століття банки почали усвідомлювати платоспроможність приватних

позичальників і активно надавати їм кредити.

2. Проведено аналіз різних визначень споживчого кредиту, що дозволило узагальнити його сутність як фінансового інструменту, призначеного для задоволення особистих потреб фізичних осіб, не пов'язаних із підприємницькою діяльністю. Основними ознаками споживчого кредиту, зокрема, є його соціальний характер, оскільки він сприяє підвищенню добробуту населення та зменшенню соціальної нерівності. Основними характеристиками даного виду кредиту є надання позик фізичним особам на відносно короткий термін (крім іпотечного кредитування), особливі умови кредитування та цільове призначення для покриття споживчих потреб.

3. Роль споживчого кредиту в розвитку економіки, полягає у здатності стимулювати сукупний попит, збільшувати доходи економічних суб'єктів і сприяти зростанню ВВП. Як наслідок, підвищуються податкові надходження до бюджету, що дає змогу розширювати соціальні виплати, покращувати рівень життя населення та зміцнювати його соціальну захищеність. Водночас надмірне використання споживчого кредиту може створювати ілюзію стійкого попиту, що загострює проблему перевиробництва та потенційно призводить до економічних криз.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ОРГАНІЗАЦІЇ СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА АТ «ОЩАДБАНКУ»

Споживче кредитування має провідну роль у розвитку споживчого ринку, забезпечуючи громадянам доступ до фінансових ресурсів для придбання товарів і послуг. Цей сегмент банківської діяльності є одним із найдинамічніших, оскільки безпосередньо впливає на рівень життя населення та економічне зростання країни. Тому для вивчення споживчого кредитування в Україні, ми розглянемо обсяг виданих кредитів в Україні, що ілюструється в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Обсяг виданих кредитів банками України за 2022-2024 роки млн грн

Показники	2022	2023	2024	2024 р. у % до 2022 р.
Кредити, що надані суб'єктам господарювання	801 413	783 690	850 581	106,14%
Кредити, що надані фізичним особам	209 943	222 590	274 276	130,64%
Кредити, що надані органам державної влади	24 809	18 349	13 077	52,71%
Кредити, надані небанківським фінансовим установам	48	49	102	212,50%
Всього кредитів наданих клієнтам	1 036 213	1 024 678	1 138 036	109,83%

Джерело: розраховано за даними [29].

Як видно із даних табл. 2.1 за період 2022-2024 років загальний обсяг кредитування в Україні зріс на 9,83%, досягнувши 1 138 036 млн грн у 2024 році. Найбільший внесок у це зростання зробили кредити фізичним особам, які збільшилися на 30,64%, що може свідчити про підвищення споживчого попиту на ці види кредитів зі сторони позичальників – фізичних осіб та активізації банківського сектору у цій сфері. Кредитування суб'єктів господарювання також демонструє позитивну динаміку (зростання на 6,14%), що вказує на поступове відновлення бізнесу після політико-економічних потрясінь.

Однак кредитування органів державної влади скоротилося майже вдвічі (на 47,29%), що може бути пов'язане зі зміною фінансової політики або

перерозподілом бюджетних коштів. Найбільш стрімке зростання спостерігається в категорії кредитів небанківським фінансовим установам (на 112,5%), хоча їхній обсяг залишається незначним у загальній структурі. Ці тенденції свідчать про зміни у пріоритетах кредитування та адаптацію економіки до нових умов. На основі даних табл. 2.1 визначено питому вагу виданих кредитів в Україні упродовж 2022-2024 років (Додаток А). Аналіз не лише динаміки обсягів кредитування, а й їхньої питомої ваги свідчить про поступову зміну фокусу банківської кредитної діяльності в Україні протягом 2022-2024 років. Частка кредитів, наданих фізичними особам, зросла з 20,3% у 2022 році до 24,1% у 2024 році. Це підтверджує активізацію роздрібного кредитування, що у поєднанні зі зростанням абсолютного обсягу таких кредитів на понад 30%, вказує на зростання споживчого попиту та адаптацію банків до нових економічних умов. Водночас спостерігається деяке зниження частки кредитів, наданих суб'єктам господарювання – з 77,3% до 74,7%, хоча в абсолютному вимірі їх обсяг демонструє позитивну динаміку. Це свідчить про збереження пріоритетної ролі бізнес-кредитування, однак із поступовим посиленням конкуренції з боку роздрібного сегменту. Зменшення частки та обсягу кредитів органам державної влади підтверджує тенденцію до зниження залежності державного сектора від банківського фінансування.

Загалом, ці зміни в структурі та динаміці кредитування відображають перерозподіл фінансових ресурсів у напрямі зростання споживчого кредитування та більш гнучкої банківської політики, зорієнтованої на потреби населення та економічного відновлення.

Для глибшого дослідження споживчого кредитування в Україні ми розглянемо структуру кредитного портфеля по фізичним особам серед банків України станом на 1 жовтня 2024 рр. (Додаток В), а також їх загальний обсяг та частки кредитів (Додаток Г). На основі проведеного аналізу кредитних портфелів банків України станом на 1 жовтня 2024 року можна зробити висновок, що ринок характеризується високою концентрацією – три найбільших банки (ПриватБанк з 32,2%, Універсал Банк з 17,6% та АТ «ОЩАДБАНК» з 9,5%) формують майже

60% загального обсягу кредитів фізичним особам, який становить 262,6 млрд грн. При цьому якість кредитних портфелів суттєво відрізняється: окремі банки демонструють тривожні показники частки проблемних кредитів (Стадії 2 та 3), що досягає 60-90% їх портфеля, як у випадку з СЕНС БАНК (62,9%) та Укрексімбанк (88,6%).

Загальний обсяг проблемних кредитів (Стадія 2 + Стадія 3) у банківській системі становить 65298,98 млн грн, що становить 24,86% від загального кредитного портфеля. Найбільші обсяги проблемних кредитів спостерігаються у ПриватБанку (14 720,5 млн грн), Сенс Банк (16810,2 млн грн) та АТ «Ощадбанк» (6368,3 млн грн). Однак у відносному вираженні найгірші показники якості портфелю мають Укрексімбанк (88,6%), Сенс Банк (62,9%) та Ідея Банк (47,2%). Особливо тривожним є показник РОСІ-активів у СЕНС БАНК (1330,1 млн грн), що становить 5% від його кредитного портфеля. Структура розподілу кредитів за стадіями свідчить про наявність системних ризиків у банківському секторі. Значні обсяги безнадійних кредитів (Стадія 3) у низки банків, зокрема в Ідея Банк (4 106,4 млн грн) та Укрексімбанк (1 570,1 млн грн), вказують на необхідність посилення моніторингу якості кредитного портфеля та резервування. При цьому деякі дрібніші банки, такі як Альтбанк з лише 0,25 млн грн проблемних кредитів, демонструють значно кращі показники якості портфеля.

Аналіз показує чіткий зв'язок між кредитною політикою банків і якістю їх портфелів. Наприклад, Альтбанк (1,3% проблемних кредитів) і Креді Агріколь (14,5%) значно кращі за середній ринок (24,9%). Це свідчить про більш жорсткі критерії кредитування, ретельніший відбір позичальників і ефективний моніторинг. Ці приклади підтверджують, що навіть за складних умов можливо зберігати високу якість портфеля завдяки продуманій політиці.

Отже, банківська система України працює в умовах підвищених ризиків, але здатна адаптуватися до складної економіки. Різниця у якості портфелів підкреслює важливість ефективного управління ризиками і постійного контролю кредитів.

Проаналізовано кількість банків, що надають різні види кредитних послуг фізичним особам. Інформацію зібрано з офіційних сайтів 61 банку в Україні станом на березень 2025 року. Результати подано у вигляді діаграми за типами кредитних продуктів (рис. 2.1).

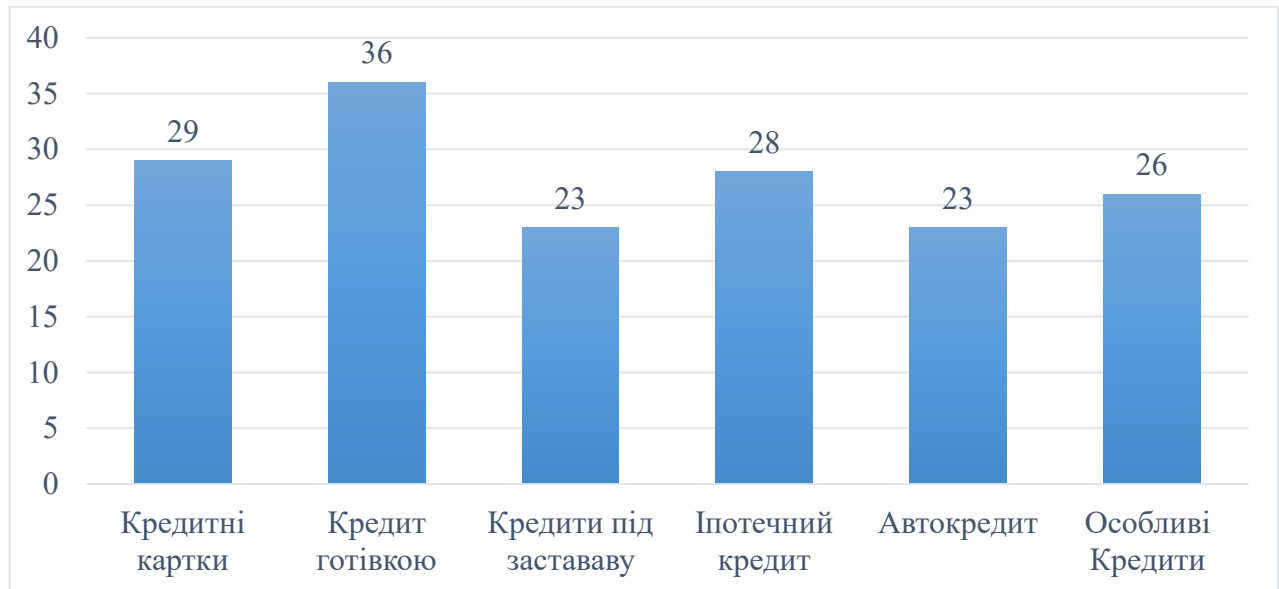

Рис. 2.1 Розподіл банківських установ за видами кредитів для фізичних осіб, од.

Джерело: зібрано за матеріалами сайтів банківських установ і побудовано автором.

Найбільш поширеними продуктами серед банків є кредитні картки та кредити готівкою. Згідно з нашими спостереженнями, 29 банків (або 47,5% від загальної кількості) пропонують кредитні картки, а 36 банки (59%) надають послугу кредитів готівкою. Це пояснюється простотою оформлення та високим попитом серед населення на дані види кредитних продуктів. Менш поширеними, але все ще популярними є спеціалізовані кредити. Іпотечні кредити доступні у 28 банках (45,9%), автокредити пропонують 23 банків (37,7%). Такі продукти потребують більш ретельного підходу до оформлення та мають вищі ризики для банків, що пояснює їх меншу поширеність. Кредити під заставу є важливим інструментом кредитування, який надають 23 банки (37,7%). Незважаючи на те, що цей продукт вимагає додаткового забезпечення, він залишається популярним серед клієнтів, які потребують значних сум. На відміну від попередніх даних, наш аналіз показав більш широке поширення цього виду кредитування серед українських банків. Окремо слід відзначити, що 26 банків (42,6%) пропонують

так звані «особливі кредити». До цієї категорії входять ексклюзивні програми або кредити для специфічних потреб, такі як медичні послуги, освіта чи спеціальні соціальні програми. Такі продукти часто стають конкурентною перевагою окремих банківських установ.

Отже, ринок банківського кредитування фізичних осіб в Україні є різноманітним і включає як масові продукти (кредитні картки, готівкові позики), доступні більшості банків, так і спеціалізовані (іпотека, автокредити, кредити під заставу), що пропонуються обмеженою кількістю установ. Це свідчить, що банки переважно орієнтуються на потреби більшості клієнтів, водночас розвиваючи нові напрямки для розширення послуг і диверсифікації.

Для поглибленого аналізу споживчого кредитування дослідження буде проведено на прикладі АТ «ОЩАДБАНК» – одного з найбільших та найстабільніших банків України. Статутний капітал АТ «ОЩАДБАНК» у на момент останнього оновлення даних 12.10.2024 складає 49 мільярдів гривень. Серед усіх банків України він займає друге місце за розміром статутного капіталу, водночас перше місце посідає ПриватБанк із капіталом 206 мільярдів гривень [44].

Максимальна сума кредиту для фізичних осіб в АТ «ОЩАДБАНК» становить 400 тис. грн та поступається таким банкам, як Індустріалбанк, Universal Bank, Райффайзенбанк і Південний, з сумою кредиту 500 тис. грн. За АТ «ОЩАДБАНК» ідуть такі банки, як МТБ, Sense Bank, ПриватБанк та Credit Agricole, із сумою кредиту 300 тис. грн. Останнє місце посідає ПУМБ із сумою 200 тис. грн [39].

Наступним кроком ми розглянемо основні показники АТ «ОЩАДБАНК» та їх зміни протягом трьох років, що ілюструється в табл. 2.2. Аналіз фінансових показників АТ «Ощадбанку» свідчить про значне покращення його діяльності протягом 2022-2024 років. Найбільш помітним є зростання активів на 55,1%, що вказує на збільшення масштабів роботи банку. Депозитний портфель зріс на 179,1%, що може бути пов'язаним з ефективною депозитною політикою та підвищенням довіри клієнтів.

Таблиця 2.2

Фінансові показники АТ «ОЩАДБАНК» за 2022-2024 рр., млн грн

Показники	2022	2023	2024	2024 р. у % до 2022 р.
Активи	298 158	371 879	462 560	155,1%
Статутний капітал	49 472	49 472	49 472	-
Депозитний портфель	16 303	35 844	45 503	279,1%
Кредитний портфель	17 830	21 949	28 595	160,4%
Усього отримано доходу	22 442	32 645	43 956	195,9%
Прибуток банку	639	5 978	14 832	2321,1%

Джерело: розраховано за даними [29; 40].

Кредитний портфель збільшився на 60,4%, демонструючи активізацію кредитної діяльності банку. Загальні доходи зросли на 95,9%, що свідчить про успішне розширення банківських операцій.

Особливо вражаючим є збільшення прибутку банку на 2321,1%, що вказує на високу ефективність управління та оптимізацію витрат. Далі ми детальніше розглянемо структуру кредитного портфеля АТ «ОЩАДБАНК» станом на 1 березня 2025 року, що представлена в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

**Структура кредитного портфеля АТ «ОЩАДБАНК»
станом на 1 березня 2025 рр.**

Показники	Стадія 1		Стадія 2		Стадія 3		РОСІ-активи	
	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%
Фізичні особи	20190,7	28,5%	1906,5	5,9%	4043,5	21,5%	1425	11,2%
Національна валюта	20190,1	28,5%	1906,5	5,9%	2690,8	14,3%	1425	11,2%
Іноземна валюта	0,6	0,0%	0,1	0,00%	1352,7	7,2%	0	0,0%
Юридичні особи	50665,9	71,5%	30588,2	94,1%	14753,3	78,5%	11323,4	88,8%
Національна валюта	42024,7	59,3%	18175,1	55,9%	3892,1	20,7%	5103,9	40,0%
Іноземна валюта	8 641,1	12,2%	12413,2	38,2%	10861,2	57,8%	6219,5	48,8%
Усього	70856,6	100%	32494,8	100%	18796,8	100%	12748,4	100%
Структура кредитного портфеля	52,5%		24,1%		13,9%		9,45%	

Джерело: розраховано за даними [29; 40].

Структура кредитного портфеля АТ «ОЩАДБАНК» станом на березень 2025 року демонструє переважання надійних активів, з яких 52,5% кредитів знаходяться на першій стадії. Це свідчить про те, що більшість позичальників банку своєчасно виконують свої зобов'язання та не мають прострочень понад 30 днів. Кредити фізичних осіб складають 48,2% цієї стадії, що підтверджує високу дисциплінованість роздрібних клієнтів.

Однак варто відзначити значну концентрацію кредитів юридичних осіб, які на першій стадії становлять 71,5%, а на другій – 94,1%. На другій стадії, де можуть фіксуватися прострочення до 90 днів, спостерігається підвищений рівень кредитного ризику. Зокрема, у корпоративному сегменті станом на березень 2025 року 38,2% кредитів другої стадії номіновані в іноземній валюті. Це створює додаткові ризики, оскільки курсова нестабільність може негативно впливати на їхнє обслуговування.

На третій стадії, що характеризується об'єктивним знеціненням активів, 78,5% проблемних кредитів припадає на юридичних осіб. При цьому 57,8% цих кредитів номіновані в іноземній валюті, що робить їх ще більш вразливими до фінансових шоків. Сегмент РОСІ-активів залишається найбільш ризиковим – 88,8% таких кредитів належать юридичним особам, що свідчить про високу концентрацію проблемних позик у цьому напрямку.

Загалом, аналіз структури кредитного портфеля АТ «ОЩАДБАНК» березні 2025 року показує, що банк має міцну основу у вигляді надійних активів на першій стадії (52,5%), але водночас стикається зі значними ризиками у сегменті корпоративного кредитування, особливо на другій та третій стадіях. Це вимагає вдосконалення механізмів управління ризиками та розробки стратегій мінімізації потенційних втрат, щоб підтримати фінансову стабільність банку.

Розглядаючи споживчі кредити в АТ «ОЩАДБАНК», ми виділили три його види: кеш-кредит, цільові споживчі кредити (наприклад, на техніку чи ремонт) та кредит на енергоефективність (частково пов'язаний зі споживчими витратами). Детальніше ці кредити буде представлено в Додатку Б.

З отриманих даних Додатка Б можна зробити такі висновки: кеш-кредит – це універсальний інструмент для будь-яких потреб без застави, який набирає популярність через простоту оформлення та відсутність додаткових зобов’язань. З таблиці видно, що цей кредит надається на суму до 250 тис. грн і може використовуватися на будь-які споживчі потреби терміном до 60 місяців. Цільовий споживчий кредит орієнтований на конкретні покупки, такі як побутова техніка або ремонт житла. Він може вимагати надання певних документів або поручительства, проте пропонує нижчі ставки, ніж кеш-кредит. Серед наведених споживчих кредитів він має найменшу суму – 200 тис. грн, а також невеликий термін погашення до 36 місяців.

Кредит на енергоефективність є специфічним фінансовим продуктом, який стимулює екологічні ініціативи. Він доступний без комісії та на вигідних умовах, часто за підтримки держави. Серед усіх наведених кредитів він має найбільшу суму – 1 млн грн, надається на найдовший термін до 6 років і має найнижчу ставку, яка становить 17,99%.

Таким чином, АТ «ОЩАДБАНК» задовольняє потреби різних категорій клієнтів – від тих, кому потрібні швидкі кошти, до тих, хто розпочинає великий ремонт, і тих, хто інвестує у масштабні проєкти, наприклад, енергозбереження.

Далі ми порівняємо споживчі кредити серед інших банків України. Для порівняння візьмемо кеш-кредит (кредит готівкою), а результати наведено в табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Порівняльна таблиця умов споживчого кредитування (кредит готівкою) АТ «ОЩАДБАНК» та інших банків

Банки	Максимальна сума	Відсоткова ставка	Термін	Комісія
Ощадбанк	До 250 000 грн	Від 29% до 56%	До 60 місяців	0%
ПриватБанк	До 300 000 грн	До 36,5% річних	До 36 місяців	0%
Райффайзен Банк	До 500 000 грн	Від 29,9% до 51,9%	До 72 місяців	0%
УкрСиббанк	До 300 000 грн	Від 50,05 % до 108,28 %	До 60 місяців	Від 2,3 % до 3,8 %

Джерело: сформовано за даними [16; 19; 20; 21].

На основі проведеного порівняння, можна зробити висновок, що споживчий кредит у Райффайзен Банку пропонує найвигідніші умови порівняно з іншими банками, представленими в таблиці. Умови АТ «ОЩАДБАНК» йдуть слідом: хоча він пропонує найменшу максимальну суму кредиту, натомість забезпечує доволі низьку процентну ставку та тривалий термін погашення. ПриватБанк, зі свого боку, має коротший термін погашення, але пропонує найнижчу процентну ставку серед інших банків. З точки зору споживачів, найгірші умови за цим видом споживчого кредиту пропонує УкрСиббанк, оскільки він має найвищу процентну ставку та передбачає комісію, на відміну від інших банків.

Отже, можна сказати, що серед наведених у таблиці варіантів найкращі умови кеш-кредиту пропонує Райффайзен Банк, а найгірші – УкрСиббанк.

Для проведення більш глибокого аналізу споживчого кредитування в АТ «ОЩАДБАНК» було обрано метод PEST-аналізу. Цей метод допоможе оцінити чотири ключові фактори зовнішнього середовища: політичні, економічні, соціальні та технологічні. Матрицю PEST-аналізу споживчого кредитування наведено в Додатку Г. Проведений PEST – аналіз показав, що в розвиток споживчих кредитів в АТ «ОЩАДБАНК» має певні проблеми, що зумовлено, переважно, зовнішніми факторами. Серед політичних факторів виділяються регулювання з боку НБУ та законодавчі обмеження, які безпосередньо впливають на умови кредитування та процентні ставки. В економічному аспекті основними проблемами є висока інфляція, яка змушує банк підвищувати процентну ставку, а також є зниження платоспроможності населення через низький рівень доходів і військові дії, що проходять на території України. Ці фактори є головними для оцінки кредитного ризику фізичних осіб.

Серед позитивних факторів можна відзначити технологічний розвиток. АТ «ОЩАДБАНК» активно розвиває свій онлайн – банкінг, який стає дедалі популярнішим серед молоді. Завдяки цьому кредитні продукти за кредитами АТ «ОЩАДБАНК» стають доступнішими. Банк постійно вдосконалює свої

технології, зокрема впроваджує штучний інтелект, який допомагає з оцінкою кредитоспроможності, та знижує ризики не платежів.

Висновки до розділу 2.

1. На макрорівні спостерігається стабільне зростання обсягу споживчого кредитування в Україні, що зумовлено як поступовим відновленням економіки, так і зростанням попиту з боку населення. Зокрема, за період 2022-2024 років обсяг кредитів фізичним особам зріс на 30,64%, а їх частка в загальному обсязі кредитування – з 20,3% до 24,1%. Це свідчить про посилення фокусу банківського сектору на роздрібне кредитування та зростаючу роль населення як активних учасників фінансового ринку.

2. Структурний аналіз ринку споживчого кредитування в Україні свідчить, що, попри загальну позитивну динаміку, спостерігається значна нерівномірність у якості кредитних портфелів між банками. Середній рівень проблемної заборгованості залишається високим – 24,9%, а в окремих фінансових установах цей показник перевищує 60-80%. Така ситуація вказує на наявність системних ризиків у сфері споживчого кредитування та зумовлює необхідність посилення контролю за ефективністю ризик-менеджменту і ретельнішого оцінювання платоспроможності позичальників.

3. В АТ «ОЩАДБАНК», слід відзначити суттєве зростання основних фінансових показників банку протягом 2022-2024 років. Зросли активи вказаного банку, депозитний портфель та суттєво зріс прибуток. У сфері кредитування фізичних осіб АТ «ОЩАДБАНК» посідає третє місце серед усіх банків України за обсягом виданих кредитів. Попри це, банк демонструє середній рівень проблемної заборгованості, що потребує подальшого удосконалення кредитної політики. У порівнянні з банками, які мають кращу якість портфелів (наприклад, АЛБТБАНК або Креді Агріколь), АТ «ОЩАДБАНК» має потенціал для покращення механізмів оцінки платоспроможності позичальників та зменшення частки проблемних кредитів.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА АТ «ОЩАДБАНК»

У сучасних умовах розвитку фінансового ринку організація споживчого кредитування в Україні зазнає суттєвих трансформацій під впливом як внутрішніх економічних процесів, так і зовнішніх викликів. Одним із ключових макроекономічних чинників, що формує кредитну активність банків та кредитоспроможність населення, є грошово-кредитна політика НБУ. Так, рішення НБУ у березні 2025 року про підвищення облікової ставки до 15,5% стало відповіддю на збереження інфляційного тиску та необхідність забезпечення стабільності національної валюти. Підвищення ключової ставки призвело до зростання процентних ставок за кредитами, що у свою чергу, позначається на динаміці попиту з боку населення.

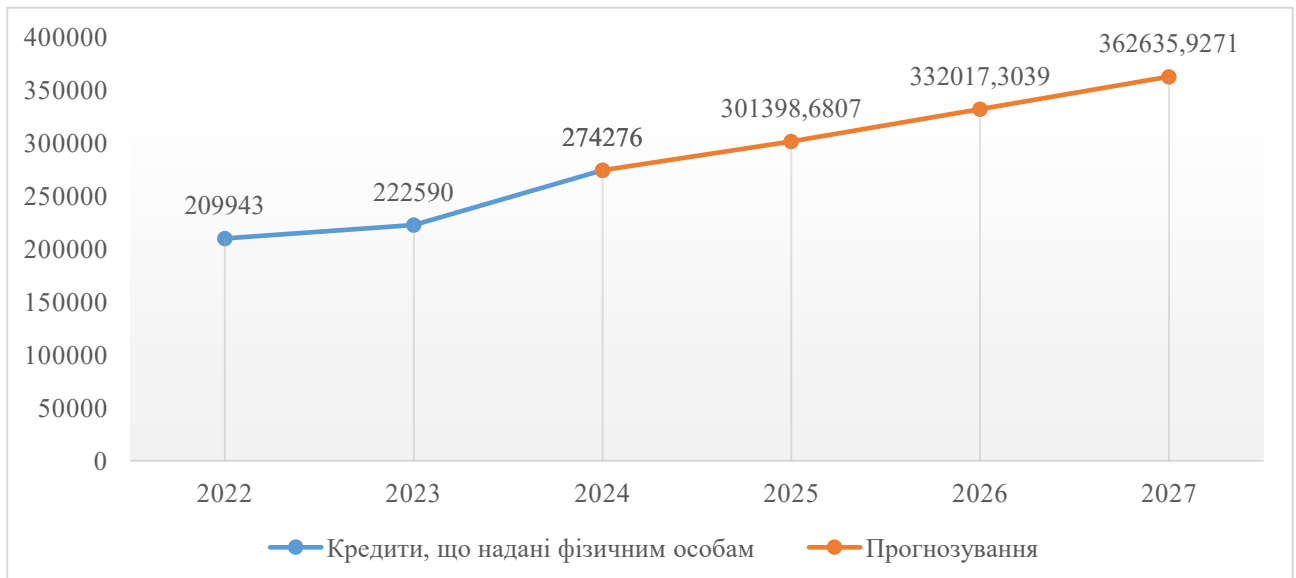
У цьому контексті особливе значення набуває вдосконалення механізмів організації споживчого кредитування. По-перше, доцільним є розширення спектра кредитних продуктів, що відповідають актуальним потребам населення, з урахуванням рівня їх платоспроможності та фінансової грамотності. Особливу увагу слід приділяти коротко та середньостроковим програмам, що дозволяють оперативно реагувати на зміни в економіці та потреби клієнтів.

По-друге, слід активізувати партнерські програми між банками та ритейлерами, автосалонами, освітніми закладами тощо. Такі партнерства дозволяють створювати спеціальні кредитні пропозиції з пільговими умовами, що підвищує доступність фінансування для різних категорій споживачів.

Крім того, необхідно удосконалити систему управління кредитними ризиками, запроваджуючи більш гнучкі та персоналізовані підходи до оцінки кредитоспроможності позичальників. Важливим також є підвищення фінансової грамотності населення, що сприятиме відповідальнішому ставленню до використання позичкових коштів.

Водночас важливою передумовою активізації споживчого кредитування є створення сприятливих макроекономічних умов, зокрема поступове зниження облікової ставки Національним банком України. Це дозволить зменшити вартість кредитних ресурсів, поживити попит на кредитні продукти серед населення та сприяти загальному зростанню.

Очікуване поступове зниження облікової ставки в майбутньому створює передумови для здешевлення кредитних ресурсів, що, своєю чергою, має позитивно вплинути на активізацію попиту з боку населення. У такому контексті важливим кроком є оцінка перспектив розвитку споживчого кредитування, зокрема – шляхом прогнозування обсягів видачі кредитів фізичним особам (рис. 3.1).

**Рис. 3.1 Графічний результат прогнозу споживчих кредитів
у 2025-2027 рр. в Україні, млн. грн**

Джерело: побудоване за [29].

Для побудови такого прогнозу було використано вбудовану функцію Excel – FORECAST.ETS, яка на основі даних попередніх років автоматично розраховує очікувані значення та формує відповідний графік. Отримані результати свідчать про позитивну динаміку: за умови збереження сприятливих економічних умов очікується стабільне зростання обсягів кредитування населення. Так, якщо у 2024 році обсяг виданих кредитів становив близько 275 млрд грн, то у 2025 році прогнозується зростання до 300 млрд грн, у 2026 році – до 330 млрд грн, а у 2027

році – до 360 млрд грн. Ця тенденція може свідчити про те, що за умови економічної стабільності, споживчої активності населення та посилення конкуренції серед фінансових установ за клієнтів, обсяги споживчого кредитування й надалі зростатимуть в Україні.

Важливим чинником, який сприятиме цій позитивній динаміці, є очікуване завершення воєнних дій в Україні. Це дозволить стабілізувати економічну ситуацію, зменшити ризики для банківського сектору, відновити інвестиційну активність та повернути частину громадян до активної участі в економічному житті країни. Як наслідок, зростиме як попит на споживчі кредити, так і готовність банків до активнішого кредитування населення.

Очікується, що найбільший попит на споживчі кредити буде зосереджено на таких напрямках, як придбання побутової техніки, електроніки та меблів, фінансування ремонтів житла, а також оновлення автопарку населення – як за рахунок купівлі нових автомобілів, так і вживаних. Окрім того, частина кредитів буде спрямована на покриття витрат, пов'язаних із медичним обслуговуванням, освітою, туристичними поїздками. З відновленням мирного життя значна частина населення буде прагнути покращити свій рівень побуту, що й обумовить збільшення попиту на кредитні ресурси.

З огляду на виклики сучасного фінансового середовища, одним із ключових завдань для АТ «ОЩАДБАНК» є підвищення ефективності організації споживчого кредитування. Важливим напрямом вдосконалення є розширення продуктового ряду кредитних програм з урахуванням актуальних потреб клієнтів. Зокрема, доцільним є впровадження спеціалізованих кредитів для окремих категорій населення: молодих сімей, військовослужбовців, внутрішньо переміщених осіб та підприємців-початківців.

Також актуальним є спрощення процедур отримання кредитів шляхом мінімізації бюрократичних вимог, прискорення розгляду заявок та впровадження інноваційних інструментів і сервісів. Розвиток онлайн-кредитування через мобільний застосунок та інтернет-банкінг дозволить охопити ширше коло клієнтів та підвищити рівень зручності й доступності банківських послуг.

Особо важливою є оптимізація внутрішніх процесів банку – вдосконалення системи скорингу, покращення роботи з простроченою заборгованістю та активне застосування аналітичних інструментів для прогнозування поведінки клієнтів.

Усі зазначені напрями вдосконалення повинні бути інтегровані у межах продуманої та гнучкої кредитної політики банку. Вона має враховувати як поточні макроекономічні умови, так і специфіку споживчої поведінки клієнтів, забезпечуючи баланс між прибутковістю та прийнятним рівнем ризику. Ефективна кредитна політика дозволяє не лише підтримувати фінансову стабільність банку, а й адаптуватися до змін ринкового середовища, розширюючи доступність кредитів для населення.

В умовах динамічних змін на фінансовому ринку та зростання конкуренції серед банківських установ, АТ «ОЩАДБАНК» повинен постійно вдосконалювати свою кредитну політику. Це необхідно для залучення нових клієнтів, покращення якості обслуговування та посилення власних позицій на ринку банківських послуг. Грамотно сформована та гнучка кредитна політика сприятиме не лише зростанню фінансових показників установи, але й підвищенню її конкурентоспроможності та рівня довіри з боку споживачів.

Представленні ключові напрями (Додаток Д), які допоможуть АТ «ОЩАДБАНК» адаптуватися до сучасних викликів, підвищити ефективність роботи та задовольнити зростаючі потреби клієнтів. Для зниження кредитного ризику АТ «ОЩАДБАНК» реалізує комплексну стратегію, яка охоплює ключові напрямки. Серед основних заходів – розробка та підтримка актуальних моделей оцінки кредитного ризику, що включає використання математичного і статистичного моделювання заради визначення внутрішнього кредитного рейтингу боржників.

Також банк впроваджує систему раннього реагування, яка дозволяє виявляти потенційні ризики на початкових стадіях та запобігати їх негативний вплив. Також стратегія АТ «ОЩАДБАНК» передбачає моніторинг показників ризик-апетиту, і встановленням відповідних лімітів. Регулярний аналіз ризиків

дозволяє банку своєчасно готувати пропозиції для пом'якшення ризиків та вживати необхідні заходи для зниження їхнього впливу на фінансовий стан установи. Інші важливі аспекти включають стрес-тестування для оцінки здатності банку витримувати негативні фактори, а також ретельний контроль за дотриманням встановлених нормативних вимог щодо ризик-менеджменту [37].

Розширення асортименту кредитних продуктів в АТ «ОЩАДБАНК» є одним із пріоритетних напрямів для залучення нових клієнтів і задоволення різноманітних потреб. Це включає розробку продуктів, орієнтованих на різні категорії позичальників, таких як індивідуальні кредити для фізичних осіб, програми для малого та середнього бізнесу, а також спеціалізовані продукти для аграрного сектору, енергозбереження або освіти. Для індивідуальних позичальників банк може пропонувати кредити на споживчі потреби, автокредити, кредити на ремонт, а також мікро кредити, що підходять для швидкого вирішення невеликих фінансових питань. У сфері бізнес-кредитування розширення асортименту може включати пропозиції для фінансування обігових коштів, інвестиційні кредити на розвиток підприємств, а також лізинг обладнання. Усі ці продукти створені з урахуванням сучасних потреб ринку та пропонують гнучкі умови кредитування, які полегшують процес залучення коштів для різних типів позичальників.

Підвищення прозорості та інформованості клієнтів в АТ «ОЩАДБАНК» є важливим кроком для зміцнення довіри та покращення обслуговування. Банк може впроваджувати чіткі й прозорі умови кредитування, надаючи клієнтам повну інформацію про ставки, комісії та можливі додаткові платежі, що дозволяє їм приймати зважені фінансові рішення. Для цього також використовуються цифрові канали – мобільний застосунок, онлайн-банкінг і SMS-повідомлення, які забезпечують зручний доступ до інформації та регулярні сповіщення щодо платежів або змін умов. Окрім цього, АТ «ОЩАДБАНК» може створювати освітні програми для підвищення фінансової грамотності клієнтів, які пояснюють основи управління особистими фінансами та захисту від шахрайства.

Покращення інтерфейсу та структури договорів також допомагає клієнтам краще розуміти свої права й обов'язки. Разом ці заходи формують для клієнтів зрозумілу та прозору систему взаємодії з банком, що підвищує рівень їхньої обізнаності й довіри до банку.

Запровадження програм лояльності та персоналізованих пропозицій в АТ «ОЩАДБАНК» спрямоване на підвищення задоволеності й лояльності клієнтів, а також на залучення нових споживачів. Програми можуть включати бонуси, кешбек, знижки на банківські продукти та послуги, а також спеціальні умови для постійних клієнтів, що заохочує до частішого використання послуг банку.

Для детальнішого аналізу напрямів розвитку споживчого кредитування в АТ «ОЩАДБАНК» необхідно побудувати прогноз кредитного портфеля, який буде відображений на рис. 3.3.

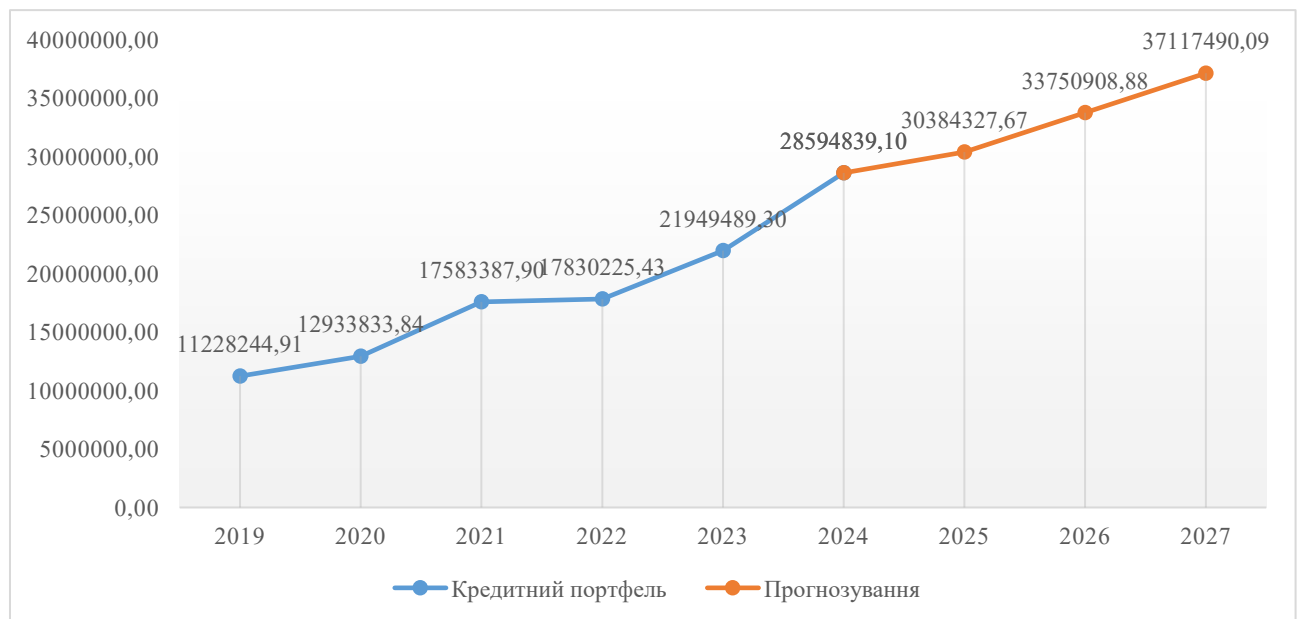

Рис. 3.3. Графічний результат прогнозу обсягу споживчих кредитів на 2025-2027 рр., для АТ «ОЩАДБАНК», тис. грн

Джерело: [29, 40].

Як видно на рис. 3.3, кредитний портфель демонструє тенденцію до зростання протягом 2025-2027 років. Це може бути зумовлено впровадженням запропонованих напрямів удосконалення кредитної політики, які сприяють підвищенню ефективності кредитування та зміцненню довіри клієнтів до банку.

Від початку повномасштабного вторгнення РФ АТ «ОЩАДБАНК», як установа критичної інфраструктури, забезпечує стабільну роботу на всіх рівнях – від банкоматів і відділень до мобільного додатку. Це дозволило зберегти довіру не лише до банку, а й до всієї банківської системи України. Особливу увагу банк приділяє відновленню роботи на деокупованих територіях. Станом на кінець 2023 року українці могли отримати послуги від 1200 відділень по всій країні, особливо популярності набув мобільний додаток. АТ «ОЩАДБАНК» також є частиною мережі Power Banking, що забезпечує послуги навіть у разі тривалого відключення електроенергії [35].

Для підтримки клієнтів у воєнний час банк запровадив кредитні канікули, програми реструктуризації, відновив автокредитування та іпотеку. Також АТ «ОЩАДБАНК» є лідером державної програми пільгового іпотечного кредитування «Оселя» [35].

Висновки до розділу 3.

1. Проведене дослідження показало, що для розвитку споживчого кредитування в Україні ключовим є створення сприятливого макроекономічного середовища, зокрема зниження облікової ставки НБУ. Це здешевить кредити й підвищить їх доступність. Прогноз на 2025–2027 роки свідчить про очікуване зростання обсягів кредитування – з 275 млрд грн у 2024 році до 360 млрд грн у 2027-му, що підкреслює важливість довіри до банків, активізації економіки та зростання споживчого попиту.

2. АТ «ОЩАДБАНК» має потенціал до посилення своєї позиції на ринку споживчого кредитування за рахунок впровадження інноваційних підходів: розвитку онлайн-кредитування, оптимізації внутрішніх процесів, розширення асортименту кредитних продуктів та впровадження програм для окремих категорій населення. Значну увагу в удосконаленні споживчого кредитування слід приділити підвищенню фінансової грамотності населення, прозорості умов кредитування, персоналізації банківських продуктів, а також системам управління ризиками. У сукупності ці заходи сприятимуть зростанню обсягів якісного кредитування та зміцненню конкурентоспроможності банку.

ВИСНОВКИ

1. Встановлено, що до кінця XIX століття основними джерелами кредиту були лихварі, ломбарди та заводські магазини, а банки обслуговували лише привілейовані членів суспільства. З початку XX століття кредит став доступнішим для широких верств населення, оскільки банки почали враховувати потенціал приватних позичальників. У цьому контексті споживчий кредит визначається як правовідносини між банком і фізичною особою щодо надання коштів на придбання товарів чи послуг особистого користування згідно з умовами кредитного договору.

2. Визначено як позитивні, так і негативні наслідки впливу споживчого кредитування на економіку. Зокрема, позитивним є його внесок у зростання внутрішнього платоспроможного попиту, стимулювання виробництва, розширення споживчих витрат та зростання ВВП. Водночас встановлено і негативні наслідки, серед яких: посилення проблеми перевиробництва, створення фіктивного попиту, що маскує реальну купівельну спроможність населення, а також загострення економічної кризи та підвищення рівня інфляції.

3. Аналіз загальних показників споживчого кредитування в Україні за 2022-2024 роки засвідчив стабільне зростання обсягів кредитів, наданих фізичним особам – на 30,64%. Частка таких кредитів у загальному портфелі банків зросла з 20,3% до 24,1%. Це свідчить про посилення ролі роздрібного кредитування в економіці та активізацію банківського сектору в цьому сегменті.

4. Аналіз ринку споживчого кредитування виявив високий рівень проблемної заборгованості – у середньому 24,9%, а в окремих банках понад 60%, що вказує на необхідність покращення ризик-менеджменту та оцінки платоспроможності клієнтів. Водночас приклад АТ «ОЩАДБАНК», який у 2022-2024 роках показав суттєве зростання фінансових показників і прибутку, свідчить про ефективність стратегії та високий рівень довіри клієнтів.

5. Дослідження структури кредитного портфеля АТ «Ощадбанк» виявило, що 52,5% активів перебуває на першій стадії, яка характеризується низьким рівнем ризику. Водночас значна частка проблемних кредитів

юридичних осіб на другій та третій стадіях вимагає посиленого моніторингу, оптимізації скорингових моделей та покращення управління простроченою заборгованістю. Проведений PEST-аналіз споживчого кредитування в АТ «Ощадбанк» показав, що банк пропонує клієнтам доволі різноманітні та вигідні кредитні продукти — навіть у порівнянні з конкурентами. Аналіз також виявив низку проблем, пов'язаних із поточною ситуацією в країні в умовах воєнного стану, проте банк активно компенсує ці виклики шляхом розвитку онлайн-банкінгу та цифрових сервісів.

6. Визначено основні напрями вдосконалення споживчого кредитування як на загальнодержавному рівні, так і в межах діяльності АТ «ОЩАДБАНК». Серед них: розширення спектра доступних і спеціалізованих кредитних продуктів, впровадження цифрових сервісів і скорингових систем, розвиток партнерських програм банків із ритейлерами, підвищення фінансової грамотності населення, створення сприятливого макроекономічного середовища та поступове зниження облікової ставки НБУ. Для АТ «ОЩАДБАНК» також актуальним є підвищення прозорості та інформованості клієнтів, запровадження програм лояльності та розвиток професійної компетентності персоналу. Реалізація зазначених заходів сприятиме зниженню ризиків, підвищенню доступності кредитування та зміцненню позицій банку в умовах мінливого фінансового середовища.

7. Прогноз динаміки кредитного портфеля АТ «Ощадбанк» на 2025-2027 роки свідчить про поступове зростання обсягів споживчого кредитування та позитивні тенденції розвитку. Реалізація заходів із зниження ризиків, розширення продуктів, цифровізації та покращення сервісу дозволить банку зміцнити конкурентні позиції, підвищити довіру клієнтів і забезпечити фінансову стабільність у довгостроковій перспективі.

Список використаних джерел

1. Бержанір І. А. Банківське кредитування: сучасний стан та перспективи розвитку. *Modern Economics*. 2020. № 20. С. 26-30. URL: [https://doi.org/10.31521/modecon.V20\(2020\)-04](https://doi.org/10.31521/modecon.V20(2020)-04)
2. Блащук-Дев'яткіна Н., Петик Л., Кіндрат Ю. Регулювання споживчого кредитування в Україні. *Молодий вчений*. 2018. № 11(63). С. 1073-1076. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/3655>
3. Виклюк М. І., Лесів А. В., Янкович Я. Я. Сучасний стан банківського споживчого кредитування. *Економіка і управління*. 2018. № 4. С. 133-137. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econupr_2018_4_22
4. Водолазська О. А., Таран Т. В. Вплив кредитування на доходність банків в Україні. *Агросвіт*. 2023. № 22. С. 71-77.
5. Вудвуд В., Попова Е. Сучасний стан споживчого кредитування в Україні. *Молодий вчений*. 2018. № 10(62). С. 1122-1126. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/3768>
6. Гаврилко Т. О. Споживче кредитування в Україні. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: *Економіка і управління*. 2019. Т. 30(69), № 5. С. 110–116. URL: <https://doi.org/10.32838/2523-4803/69-5-20>
7. Гладких Д. М. Основні проблеми іпотечного кредитування та напрями його активізації в Україні. *Бізнес Інформ*. 2022. № 1. С. 339-344. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2022_1_50
8. Говорун М. В. Оцінка розвитку споживчого кредитування в АТ «Ощадбанк» за основними продуктами. Розвиток системи обліку, аналізу, аудиту та оподаткування в Україні: теорія, методологія, організація: зб. тез доп. учасників XXIII Всеукр. студент. конф. 08 травня 2025 р. Київ: Національна академія статистики, обліку та аудиту, 2025. С. 136-139.
9. Говорун М. В. Історія розвитку споживчого кредитування. Студентські наукові читання 2024: Матеріали конференції першого туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт 28 листопада 2024 р. Житомир: Поліський національний університет, 2024. С. 32-34.

10. Горбенко К. М., Захарченко А. О. Проблемні аспекти кредитування українських підприємств. *Економіка і управління*. 2022. № 2. С. 79-87. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econupr_2022_2_11
11. Дзюблюк О. Проблеми активізації банківського кредитування реального сектору економіки в умовах воєнного стану. *Вісник економіки*. 2023. Вип. 3. С. 8-25. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vtneu_2023_3_3
12. Доценко І. О. Сучасні тенденції розвитку банківського споживчого кредитування в Україні. *Економіка та суспільство*. 2018. № 14. С. 792 -798. URL: <https://cutt.ly/6wAUmlli> .
13. Дубина М., Кравченко А. Сутність та основні риси незабезпеченого споживчого кредитування. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2022. (3(27)), С. 165-175. URL: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2021-3\(27\)-165-175](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2021-3(27)-165-175)
14. Жежерун Ю. В. Банківське кредитування фізичних осіб в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. *Фінансовий простір*. 2019. № 2. С. 41-52.
15. Зелена енергія: Ощадбанк. URL: <https://www.oschadbank.ua/credit/green-energy> (дата звернення: 14.10.2024)
16. Кеш-кредит: Ощадбанк. URL: <https://www.oschadbank.ua/credit/cash> (дата звернення: 14.10.2024)
17. Кодекс поведінки (етики): АТ «Ощадбанк». URL: https://www.oschadbank.ua/uploads/4/20082-kodeks_etiki.pdf (дата звернення: 13.11.2024)
18. Кравченко А. Компаративний аналіз розвитку незабезпеченого споживчого кредитування в країнах Східної Європи. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2022. № 2. С. 139-150. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ppeu_2022_2_15
19. Кредит готівкою: UKRSIBBANK. URL: <https://ukrsibbank.com/products/premium-clients/consumer-cash-loan/> (дата звернення: 18.10.2024)

20. Кредит готівкою: ПриватБанк. URL: <https://privatbank.ua/kredity/cash-loan> (дата звернення: 18.10.2024).
21. Кредит готівкою: Райффайзен Банк. URL: <https://raiffeisen.ua/privatnim-osobam/krediti/krediti-gotivkoyu> (дата звернення: 18.10.2024).
22. Кредити для приватних клієнтів: Ощадбанк. URL: <https://www.oschadbank.ua/credits> (дата звернення: 14.10.2024).
23. Кремень В. М., Кремень О. І., Гуляєва Л. П. Роль банківського кредитування у розвитку економіки України. *Проблеми економіки*. 2020. № 4. С. 176–183. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pekon_2020_3_22
24. Кучер Н. О., Юрчишена Л. В. Теоретичні основи та оцінка споживчого кредитування в банках України. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса*. 2022. С. 226-231. URL: <https://cutt.ly/0wAUPwJA>
25. Ларіонова К. Л., Донченко Т. В. Аналіз та проблеми оцінки кредитного ризику банків України. *Вісник Хмельницького національного університету*. Серія «Економічні науки». 2020. № 1. С. 233-240. URL: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2021/01/43.pdf>
26. Лінтур І., Ковач С. Напрями дослідження ризиковості кредитних операцій в банківському бізнесі. *Економіка та суспільство*. 2021. № 25. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-25-16>
27. Мандибура В. О., Хижняк В. О. Основна суперечність відносин споживчого ринку та шляхи її подолання. *Економіка України*. 2018. № 3. С. 69-88. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/EkUk_2018_3_6
28. Мікуляк К. А., Кугляр А. А. Сучасний стан банківського кредитування в Україні. *Modern economics*. 2023. № 38. С. 84-89. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/modecon_2023_38_15
29. Наглядова статистика: Офіційний сайт НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (дата звернення: 05.11.2024)

30. Нікольчук Ю. Перспективи розвитку споживчого кредитування в Україні в сучасних умовах. *Modeling the Development of the Economic Systems*. 2022. № 2. С. 115-120. URL: <https://doi.org/10.31891/mdes/2022-4-15>
31. Ощадбанк: Міністерство фінансів країни. URL: <https://mof.gov.ua/uk/oshhadbank> (дата звернення: 09.10.2024).
32. Прилуцький А. М. Особливості банківського споживчого кредитування в Україні в умовах сучасного бізнес-середовища. *Polish Journal of Science*. 2019. № 22(3). С. 26-40. URL: <https://www.polish-science.com/wp-content/uploads/2019/12/POLISH-JOURNAL-OF-SCIENCE-%E2%84%9622-2019-VOL.-3.pdf#page=26>
33. Прилуцький А. М. Споживче кредитування в Україні та його особливості. *Ефективна економіка*. 2019. №11. С. 26-31.
34. Пріхно І. М., Частоколенко І. П. Банківське кредитування бізнесу в Україні в умовах воєнного стану. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія"*. Серія: Економіка. 2023. № 28. С. 119-126. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoa_2023_28_17
35. Про банк: Ощадбанк. URL: <https://www.oschadbank.ua/about> (дата звернення: 06.11.2024)
36. Про споживче кредитування: Закон України від 15 листопада 2016 року № 1734-VIII (остання редакція від 01.01.2024). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1734-19#Text> (дата звернення: 24.09.2024)
37. Стратегія управління ризиками АТ «Ощадбанк»: Ощадбанк. URL: https://www.oschadbank.ua/uploads/1/7910-strategia_upravlinna_rizikami_2_0.pdf (дата звернення: 12.11.2024).
38. Тарасенко А., Пентелейчук М., Белінський Ю. Сучасний стан розвитку споживчого кредитування в Україні. *Науковий вісник Полісся*. 2024. № 1(28). С. 387-407. URL: [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2024-1\(28\)-387-407](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2024-1(28)-387-407).
39. Топ-10 банків України 2024: Ukrainian Business Award. URL: <https://uba.top/banks-in-ukraine/> (дата звернення: 14.10.2024).

40. Фінансова звітність: Ощадбанк. URL: <https://www.oschadbank.ua/finansova-zvitnist> (дата звернення: 05.11.2024).
41. Харабара В. М., Грешко Р. І., Харабара В. І. Споживчий кредит у доходах домогосподарств України. *Ефективна економіка*. 2023. № 6. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2023_6_23
42. Черниш О. В. Банківські послуги з кредитування фізичних осіб в Україні: проблеми та перспективи розвитку. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: Економіка та управління. 2022. № 1(4). URL: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-4-08-01>
43. Шубенко І. А. Єдність кредитного ризику як ризику кредитора та ризику позичальника: минуле та сучасний підхід. *Бізнес Інформ*. 2023. № 1. С. 151–159. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-1-151-159>
44. YouControl. URL: <https://youcontrol.com.ua/> (дата звернення: 14.10.2024)